

Sławomir Świącnochowski

European Cathedrals Association - Stowarzyszenie Katedr Europejskich

Ochrona Zabytków 41/2 (161), 140

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stowarzyszenie Katedr Europejskich utworzone na Międzynarodowym Kongresie Katedr Gotyckich w Mediolanie w 1986 r. postawiło sobie za cel stworzenie takiej organizacji, która poprzez swoją działalność uczestniczyłaby w rozwiązywaniu problemów wszystkich kościołów katedralnych w Europie, niezależnie od okresu ich powstania czy stylu. Uczestniczący w Kongresie architekci, konserwatorzy i historycy sztuki, teolodzy i duchowni doszli do wniosku, że wszystkie katedry w Europie borykają się z podobnymi problemami. Rozpatrywano nie tylko problemy czysto architektoniczne i konserwatorskie, ale również prawno-administracyjne, kulturalne oraz ściśle związane z działalnością religijną.

W ramach Stowarzyszenia Katedr Europejskich, którego kierownictwo objął dr arch. Ernesto Brivio z Mediolanu wyodrębniono cztery sekcje zajmujące się różnymi aczkolwiek często zbieżającymi się problemami.

I tak sekcja „A” – zajmująca się restauracją i rewaloryzacją zabytków, skupia architektów i konserwatorów z wielu krajów Europy. Do zadań tej sekcji należy zbieranie doświadczeń, organizowanie corocznych spotkań, a także opracowywanie i publikowanie materiałów z zakresu metodologii konserwatorskiej.

Sekcja „B” zajmuje się zagadnieniami prawno-administracyjnymi. Powstającym zjawiskiem jest niedostatek funduszy na ochronę i konserwację zabytków. Wskazywanie sposobów pozyskiwania źródeł środków na konserwację jest jednym z zadań postawionych przed tą sekcją.

Sekcja „C” popularyzuje ogromne dziedzictwo kulturowe „zapisane” w murach katedr, a więc problemy związane z jego ekspozycją, z udostępnieniem archiwów, a także sprawy może bardziej przyziemne, ale nie mniej ważne, a dotyczące ruchu turystycznego krajowego i zagranicznego. Głównym problemem jest z jednej strony optymalne wykorzystanie zabytku, a z drugiej ochrona przed niszczeniem.

Sekcja „D” zajmuje się działalnością religijną katedr. Do jej zadań należy m.in. rozwiązanie problemu – występującego zwłaszcza w kościołach Francji i Włoch – wydzielenia miejsc skupienia i modlitwy w licznie odwiedzanych przez turystów świątyniach. Sekcja ta pracuje również nad udostępnieniem turystom „przekazu” chrześcijańskiego zawartego w sztuce danego obiektu.

Powstanie i działalność Stowarzyszenia Katedr Europejskich należy uznać za wydarzenie bardzo ważne. Należy mieć nadzieję, że międzynarodowa wymiana doświadczeń przyczyni się do wzmocnienia i poprawy działań zmierzających do zachowania dla potomnych wielowiekowego dziedzictwa kulturowego i duchowego, jakim są kościoły katedralne w całej Europie.

W dniach 22 do 25 września 1987 r. odbyło się zorganizowane przez Stowarzyszenie Architektów Polskich oraz Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej, pierwsze po kongresie mediolańskim, międzynarodowe sympozjum Stowarzyszenia Katedr Europejskich – „Oliwa'87”, związane z 800-leciem Katedry Oliwskiej. Miało ono na celu zapoznanie gości z problematyką kon-

serwatorską katedry, jak również z osiągnięciami w tej dziedzinie w Gdańsku i regionie.

Sympozjum otworzyli: Prezes Stowarzyszenia Katedr Europejskich dr arch. Ernesto Brivio, wiceprezes SARP „Wybrzeże” arch. Stefan Philipp oraz dziekan Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej dr arch. Wiesław Gruszkowski. Pierwszego dnia goście sponad dziewięciu krajów Europy zwiedzili gdańskie Głównie Miasto, a także wysłuchali wykładów doc. dra arch. Wiesława Gruszkowskiego pt. *Odbudowa Gdańska* oraz arch. Aleksandra Piwka dotyczącego historii budowy i problemów konserwatorskich katedry w Oliwie.

Drugi dzień był dniem „oliwskim”. Goście zostali przyjęci przez Biskupa Gdańskiego dra Tadeusza Gocłowskiego oraz zwiedzili katedrę, zabudowania poklasztorne oraz park oliwski. Wykład arch. Macieja Kilarńskiego pt. *Zamek Malborski – problemy konserwatorskie* zapoczątkował tematykę przewidzianą na następny dzień, który uczestnicy sympozjum spędzili w Malborku i Pelplinie.

Czwarty dzień był ostatnim dniem sympozjum. W ratuszu adamskim odbyło się spotkanie z prezydentem Gdańska mar. Kazimierzem Rynkowskim. Goście wysłuchali również wykładu prof. dr arch. Jerzego Stankiewicza i dr arch. Wolfaana Deurera na temat problemów konserwatorskich kościołów gdańskich. Zwiedzenie wybranych kościołów Głównego i Starożytnego Miasta oraz koncert oranyjowy w kościele Św. Mikołaja były ostatnimi punktami programu sympozjum.

oprac. Sławomir Świątciuchowski

OGÓLNOPOLSKI ZJAZD SPOŁECZNYCH OPIEKUNÓW ZABYTKÓW I WOJEWÓDZKICH KONSERWATORÓW ZABYTKÓW W GDANSKU

W dniach 9–11 października 1987 r. odbył się w Gdańsku zjazd zorganizowany przez Komisję Opieki nad Zabytkami Zarządu Wojewódzkiego PTTK i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku, pod patronatem Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Zarządu Głównego PTTK.

Głównym celem zjazdu było przybliżenie szerokiemu ogółowi społecznych opiekunów zabytków (w zjeździe wzięło udział ponad 350 osób) osiągnięć Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku w dziedzinie gromadzenia i zabezpieczania zbiorów oraz poszukiwań podwodnych w Zatoce Gdańskiej, które Muzeum prowadzi od 1968 r. A dotychczasowe osiągnięcia Muzeum w eksploatacji Zatoki są niemałe: wydobywcie „Miedziowca”, wraku statku handlowego z XV w. i „Solena” okrętu wojennego z XVII w. Przewiedzione są również badania czterech innych wraków. Rewelacja zdaje się być odnaleziony na głębokości ponad

50 m między Sztutowem a Helem wrak statku z XVIII w. doskonale zachowany w toniach morskich. Niestety, dostęp do niego jest bardzo utrudniony. Poszukuje się nadal słynnego komentarza statków z pierwszej ćwierci XVI w.

Rozpoczęcie obrad zjazdu miało miejsce w historycznym Ratuszu Staromiejskim przy ul. Korzennej w Gdańsku. Przybyłych gości powitał Wojewódzki Konserwator Zabytków mgr inż. arch. Tadeusz Chrzanowski. Poślanie do Zjazdu, wystosowane przez Generalnego Konserwatora Zabytków w Warszawie – mgr. Tadeusza Zielnicwicza, odczytał mar. Andrzej Michałowicz, sekretarz ICOMOS-u. Następnie Marian Paździor, główny specjalista ds. ochrony zabytków w Zarządzie Muzeów i Ochrony Zabytków w MKiS, wręczył grupie społecznych opiekunów zabytków odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” oraz Złotą Odznakę „Za Opiekę nad Zabytkami”.

Pierwsza część referatu doc. dr hab. Przemysława Smolarka, dyrektora Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku nosiła tytuł *Gromadzenie i zabezpieczenie zabytków historyczno-morskich*. Prelegent przedstawił dzieje eksploracji Zatoki Gdańskiej, aktualne poszukiwania oraz przebieg odbudowy siedziby Muzeum w trzech spichrach zabytkowych na Ołowiance. Drugą część referatu zatytułowaną *Projekt odtworzenia fragmentu dawnego Portu Gdańskiego jako siedziby Centralnego Muzeum Morskiego* doc. dr hab. P. Smolarek wyłosił w trakcie popołudniowego zwiedzania spichrzów.

Zespół spichrzy na Ołowiance pochodzi z ok. 1600 r. (spichrz zwany Panna), z XVII–XIX (zwany Miedź) i z XV/XVI w. (zwany Oliwskim). Te zabytkowe budowle stanowią wspólną architektoniczną oprawę dla skrzętnie przez tyle lat gromadzonych zbiorów. Uczestnicy zjazdu mogli o-